

สถาปนม ภาชนะ และการกลับบ้าน

ส่วนต่างๆ ของโครงการศิลปะในครั้งนี้ ได้รับสานต่อในนิทรรศการทั้งสองในปีนี้ โดย House Calls ได้ขยับขยายจำนวนของพุ่มคามิ จากประติมากรรมขนาดเล็กจำนวนไม่กี่ชิ้น ให้กลายเป็นผลงานศิลปะจัดวางขนาดใหญ่ที่ตอบสนองต่อการมีส่วนร่วมของผู้ชม โดยส่วนของ “สถาปนม” ถูกสร้างขึ้นด้วยกระดาษที่มีที่มาจากหลากหลายประเทศ ทั้งจากญี่ปุ่น เวียดนาม เกาหลี ลาว และที่หาได้ในท้องถิ่นจากตำบลต้นเปา จังหวัดเชียงใหม่ ถูกนำมาจัดวางอยู่บนภาชนะ เครื่องครัว และเครื่องใช้สอยในครัวเรือนที่เป็นของใช้ส่วนตัวในบ้านและสิ่งสะสมของศิลปิน ปะปนกันไปทั้งใหม่ และเก่า ในผลงานของพิณรีหลายครั้งเธอเปรียบเปรย “ภาชนะ” เสมือนดั่ง “ร่างกาย” ทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม ภาชนะจึงเป็นสิ่งที่กักเก็บจิตวิญญาณและความทรงจำ เมื่อพิจารณา รูปทรงที่ถูกออกแบบให้เหมาะสมตามการใช้งาน เรื่องราวของภาชนะต่างๆ กว่า 400 ชิ้นต่างสะท้อนภาพวิถีการกินที่แตกต่างกันไปในหลากหลายวัฒนธรรม ตั้งแต่หวดหนึ่ง ข้าวเหนียว กระจิบจากภาคอีสาน เครื่องเงินโบราณ โดกจากลานนา ไปจนถึงเครื่องเคลือบจากญี่ปุ่น หากผสมรวมกับประสบการณ์ที่แตกต่างกันของผู้ชมนิทรรศการ จะก่อให้เกิดมิติของเรื่องราวใหม่ๆ ที่แตกต่างและเฉพาะตัว

ประติมากรรมแต่ละชิ้นถูกจัดวางบนชั้นวางที่ถูกออกแบบมาเป็นพิเศษโดย Studiomake กลุ่มนักออกแบบและสถาปนิกที่พำนักอยู่ในกรุงเทพฯ ชั้นวางเหล่านี้สามารถโยกสั่นตามความเคลื่อนไหวของผู้ชม กระตุ้นให้ผลงานที่วางอยู่ไหวโคลน คลับคล้ายคลับคลากับชีวิตภายในบ้านที่ไม่มั่นคง ด้วยการออกแบบชั้นวางให้สามารถสลับเปลี่ยนตำแหน่งเพิ่มหรือลดขนาดความกว้างระหว่างชั้นได้ ตลอดช่วงนิทรรศการนี้รูปแบบของทิศทางชั้นวางจะเปลี่ยนไป ศิลปินอาจจะสลับ สับเปลี่ยนชั้นงาน สร้างทิศทางการเดินทางใหม่ที่ทำให้ทุกครั้งการเข้าชมงานชิ้นนี้จะกลายเป็นประสบการณ์การเดินทางที่ทำทายต่อร่างกายของผู้ชม บ้างอาจเกิดความกลัวที่จะทำสิ่งใดร่วงหล่นขณะเดินผ่าน

อยู่ร่วมกันในโลกกลับหัว

หากเปรียบ House Calls เป็นบริเวณห้องนั่งเล่นของบ้าน Breast Stupa Cookery: the world turns upside down คงจะเป็นดั่งห้องครัวและห้องอาหารที่ผู้คนใช้เวลาร่วมกันผ่านอาหารการกินตั้งแต่ปี 2548 ที่พิณรีได้ริเริ่มโครงการ Breast Stupa Cookery และจัดทำอย่างต่อเนื่องกว่า 15 ปี โดยใช้รูปทรงสถาปนมเป็นแม่แบบและเบ้าหล่อสำหรับการประกอบอาหาร ทั้งของคาวและของหวานที่เปิดให้ทั้งเชฟมืออาชีพและมือสมัครเล่นได้ ตีความนำไปทดลองทำเมนูอันหลากหลาย

โดยโครงการนี้ศิลปินได้สร้างพื้นที่สำหรับกิจกรรมทางสังคมในการเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับโลกของอาหารการกินและศิลปะ ผ่านการเปลี่ยนให้โนวา คอนเทมโพรารี กลายเป็นคาเฟ่/ห้องอาหาร เพื่อเปิดให้ผู้คนเข้ามาปฏิสัมพันธ์ร่วมกันผ่านการรับประทานอาหารและการพูดคุย ท่ามกลางสถานการณ์ปัจจุบันที่การใช้เวลาร่วมกันในพื้นที่เดียวกันของผู้คนกลายเป็นข้อจำกัดราวกับโลกได้หมุนกลับตาลปัตร ผลงานชุดนี้ชี้ชวนให้เห็นถึงมิติที่ลึกซึ้งของอาหารทั้งในฐานะสื่อศิลปะ และเครื่องมือเชื่อมร้อยความสัมพันธ์ของมนุษย์เข้าไว้ด้วยกัน

ทั้งนี้ “การร่วมมือกัน” คือหัวใจสำคัญของ Breast Stupa Cookery ผ่านการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน และเรียนรู้รวมถึงการตีความของผู้ที่มีส่วนร่วมที่เราไม่

อาจคาดเดาผลลัพธ์ปลายทางได้ ในโครงการนี้การร่วมมือกันได้สะท้อนผ่านการทำงานร่วมกันของเหล่าบุคคลหลากหลายอาชีพ ทั้งคนทำอาหาร คนทำขนม คนทำไอศกรีม บาร์เทนเดอร์ ศิลปินเซรามิก และศิลปินเป่าแก้ว ซึ่งต่างนำเสนอความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของแต่ละคน ไม่ว่าจะเป็นคุกกี้ที่จัดเป็นเซ็ทเข้ากับคุ้กกี้รราวกับงานจิตรกรรมของพิณรี ไอศกรีมแท่งทรงสถาปนมที่มีสีด้าหลากเฉดหลายรส ขนมหวานสไตล์ฝรั่งเศสรูปทรงนมที่ตั้งคำถามว่าการมีหน้าอกไม่ใช่เป็นเรื่องของผู้หญิงแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายรวมถึงสตรีข้ามเพศ และเพศทางเลือกอื่นๆด้วย ไปจนถึงการตีความถึงรสชาติที่นึกถึงแม่และการหวนหาอดีต

เพื่อสร้างประสบการณ์ร่วมกันกับผู้ชมหรือผู้ร่วมรับประทานอาหาร ในช่วงเวลาที่ต้องเว้นระยะห่างทางสังคม และผู้คนต่างต้องพบปะกันผ่านโลกเสมือนจริง การมาพบปะใช้เวลาร่วมกันผ่านมื้ออาหาร แลกเปลี่ยนบทสนทนาระหว่างกันท่ามกลางผลงานทัศนศิลป์จึงเป็นการกระทำที่ต้องอาศัยความกล้าหาญมากเป็นพิเศษ พิณรีได้สร้างบรรยากาศเพื่อการสังสรรค์ผ่านการจัดแสดงผลงานชิ้นงานขนาดใหญ่ทั้งจิตรกรรม และประติมากรรม Breast Stupa Topiary ขนาดมหึมาสร้างขึ้นจากไม้แดง ถูกจับห้อยกลับหัวตั้งตระหง่านท้าทายผู้ชม ขณะที่ชิ้นเล็กกว่าตั้งอยู่บนพื้นทำจากไม้ตะเคียน ทั้งสองถูกขโลมด้วยผง่านและเคลือบด้วยซีเมนต์ เผยให้เห็นร่องรอยเลื้อยวงเดือนอันเป็นเทคนิควิธีการเฉพาะของช่างไม้แต่โบราณของไทย ราวกับว่าประติมากรรมทั้งสองชิ้นเป็นสักขีพยานต่อการใช้เวลาร่วมกันของเราในพื้นที่ และขณะเดียวกันก็เป็นการแสดงความเคารพต่อครูช่างไทยของศิลปินด้วย นอกจากนี้กิจกรรมการกินล้วนตั้งอยู่บนโต๊ะทานอาหารทรงสถาปนม อาหารคาวหวานต่างถูกนำเสนอด้วยถ้วย จาน ชามทรงสถาปนมที่ถูกรังสรรค์ขึ้นโดยศิลปินเซรามิกจากกรุงเทพฯ เชียงใหม่ และสกลนคร ทั้งหมดนี้ราวกลับว่าเราได้เข้าไปในโลกของสถาปนมในจินตนาการ โลกความฝันคู่ขนานแห่งความเป็นจริง

ผลงานของพิณรีทั้งสองนิทรรศการ แสดงให้เห็นถึง ประสบการณ์ที่มนุษย์กำลังเผชิญภาวะวิกฤตโรคระบาดครั้งใหญ่ (COVID-19) ที่ทุกๆ คนต่างต้องกักตัวอยู่บ้านและหยุดกิจกรรมต่างๆ หลายคนได้กักตัว อยู่บ้าน กับครอบครัว ในขณะที่บางคน ยังไม่สามารถกลับบ้านได้ นิทรรศการ *House Calls* เล่ามิติอันซับซ้อน ของความเป็นบ้าน ทั้งในสถานะของการเป็นที่อยู่อาศัยของคนในครอบครัว สถานที่ จัดเก็บวัตถุบันทึกความทรงจำ ศูนย์กลางอันเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ไปจนถึงสถานะอันอ่อนไหว และเป็นนามธรรมของความเป็นบ้าน ขณะที่ใน *Breast Stupa Cookery: the world turns upside down* เปิดพื้นที่สำหรับการใช้เวลาร่วมกันด้วยการสร้างปฏิสัมพันธ์อันหลากหลาย กิจกรรมเหล่านี้ อาจเป็นการเน้นย้ำถึงธรรมชาติพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ไปพร้อมกับยื่นหยัดทาทายต่อวิถีใหม่ของสังคมปัจจุบัน

กิตติมา จารีประสิทธิ์
ภัณฑารักษ์

“ความฝันบางครั้งก็สั้นไหว ไม่มั่นคง พลิกกลับเพื่อเริ่มต้นใหม่ แล้วก็ตื่นมาสู่ความไม่แน่นอนในโลกจริง”

พิณรี สันต์พิทักษ์

ผลงาน

ความรู้สึกที่สั้นไหว ความไม่มั่นคง และความเป็นเพศหญิง ที่ปรากฏในผลงานของ พิณรี สันต์พิทักษ์ นำไปสู่ความรู้สึกที่หลากหลาย ซึ่งบ่อยครั้งที่ได้นำพาผู้ชมเข้าสู่ประสบการณ์ของโลกแห่งผัสสะ และการสัมผัสรู้ ทั้งรูป รส กลิ่น เสียง และปฏิสัมพันธ์จากการมีส่วนร่วมของผู้ชม รวมไปถึงสถานะที่ไม่ชี้หน้าหากเปิดให้ผู้ชมตีความได้อย่างหลากหลายในผลงาน

ทั้ง *House Calls* ที่จัดขึ้น ณ มุลนิธิ 100 ต้นสน และ *Breast Stupa Cookery: the world turns upside down* ณ โนวา คอนเทมโพรารี ต่างเป็นส่วนต่อขยายจากผลงาน The Black and the Red House ผลงานศิลปะจัดวางที่เน้นความสัมพันธ์กับพื้นที่ ซึ่งจัดแสดงในเทศกาลศิลปะเซโทอุชิ เทริยนนาเล่ (Setouchi triennale) บนเกาะฮอนจิมะ ประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี พ.ศ. 2562

พิณรีจัดแสดงผลงานในบ้านไม้หลังหนึ่งซึ่งเคยเป็นที่อยู่อาศัยของช่างต่อเรือไม้โบราณคนสุดท้ายของ สกุลช่าง Shiwaku Daiku เพื่อเป็นการแสดงความเคารพและระลึกถึงความสำคัญของภูมิปัญญาดั้งเดิมของญี่ปุ่นที่สูญหายไปพร้อมกับช่างฝีมือเหล่านั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับงานกระดาษทำมือในรูปแบบ Monachi ที่คิดค้นโดย Keji Oki ช่างกระดาษยอดฝีมือชาวญี่ปุ่น ซึ่งพิณรีเคยใช้เป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ผลงานในชุดก่อนหน้า หว่าเมื่อคุณเคจิ ล่วงลับ ภูมิปัญญาด้านกระดาษรูปแบบนั้นก็ได้สูญหายไปด้วย

ในครั้งนั้นพิณรีได้จัดวางประติมากรรมขนาดเล็กจำนวน 8 ชิ้น ในมุมนโทโคโนมะ (Tokonoma) บริเวณที่จัดวางภาพเขียนพู่กัน หรือแจกันดอกไม้ เพื่อการเสพสุนทรีย์ทางศิลปะ เธอเรียกประติมากรรมเหล่านั้นว่า “พุ่มคามิ” (คามิแปลว่ากระดาษ) ด้วยรูปทรงที่ดูคล้ายกับพานพุ่มอันเป็นสิ่งที่ใช้ในการแสดงความเคารพ หรือบูชาในวัฒนธรรมไทย โดยส่วนที่เป็นพุ่มนั้นสร้างขึ้นจากกระดาษเส้นใยธรรมชาติที่ถูกฉีกออกด้วยมือที่ละแผ่น จากนั้นค่อยๆ วางทับซ้อนกันทีละชั้นยึดแกนกลางด้วยเข็มร้อยมาลัยจนเกิดเป็นรูปทรงนม ที่มีลักษณะคล้ายสถาปู (สถาปูเจดีย์) ศิลปินเรียกรูปทรงนี้ว่า “สถาปนม” อันเป็นสัญลักษณ์ของความเ้ายวนและความศักดิ์สิทธิ์และเป็นรูปทรงสำคัญที่มักปรากฏในผลงานของกลุ่มก่อนกระดาษนี้ถูกจัดวางบนฐานไม้หลากหลายขนาดฐานไม้ทำหน้าที่เป็นดั่งภาชนะที่รองรับและเทิดทูนในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ในบริเวณสนามหลังบ้านยังมีประติมากรรมทรงสถาปนมขนาดใหญ่ Breast Stupa Topiary ที่ทำจากไม้ตั้งอยู่ รวมไปถึงกิจกรรม Breast Stupa Cookery โครงการศิลปะที่มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันโดยเชื่อมโยงระหว่างศิลปะและอาหารเข้าไว้ด้วยกัน โดยร่วมมือกับเชฟชาวไทยและเชฟชาวญี่ปุ่นในการทำกิจกรรมเวิร์คชอปอาหารไทยให้กับผู้ที่สนใจ

Breast Stupa Cookery and Beyond

อ้อ พรพรรณ สุทธิประภา

Venus of my home (2020)

ผลงาน Venus of my home ได้รับแรงบันดาลใจจาก Venus of wellendorf ประติมากรรม ดินเผาขนาดเล็กแกะสลักรูปทรงผู้หญิงอ้วน สะโพกผาย และมีหน้าอกขนาดใหญ่ สร้างขึ้นในยุคหินเก่า โดยเชื่อว่าใช้สำหรับเซ่นไหว้เทพเจ้าแห่งความอุดมสมบูรณ์ ทั้งในแง่ของการกสิกรรม เรื่องเพศ และการให้กำเนิดมนุษย์

Venus of my home คือตัวแทนความอุดมสมบูรณ์ในมนุษย์ที่ยังมีลมหายใจอยู่ ภาพแทนของแม่ มือเท้าลำตัวที่อวบอ้วน นิ่มนวล ทุกอย่างเชื้อเชิญเราให้เข้าไปโอบกอด และสัมผัส เราได้เห็นและสัมผัสการให้ การดูแล แบบไม่มีเงื่อนไขจากผู้หญิงคนหนึ่ง ตลอดมา เป็นดั่งธรรมชาติที่หล่อเลี้ยงเรา สร้างความมั่นคงทางจิตใจให้เด็กคนหนึ่งให้เติบโตใหญ่ และมั่นใจในทางเลือกของชีวิตตัวเอง

พิม สุทธิคำ

Breccia-01-20, Breccia-02-20, Breccia-03-20 (2020)

BC-5-20, BC-10-20, BC-16-20, BC-18-20 (2020)

ในผลงานของพิม สิ่งที่เราติดตามหาคือความสมดุลอย่างพอดีระหว่างสิ่งที่สร้างและสิ่งที่ค้นพบ โดยยอมรับธรรมชาติของความเป็นดินเผา และเก็บร่องรอยที่ปรากฏอันเป็นหลักฐานถึงการมีอยู่ของศิลปิน ความภาคภูมิใจในฐานะผู้สร้าง งานหัตถกรรมคือสิ่งที่สำคัญสำหรับเธอ เธอสร้างภาชนะด้วยวัสดุที่หลากหลายดินจากหลายพื้นที่บนโลก จัดแฉงมันในท่วงท่าต่างๆ และเผาด้วยความร้อน เสมือนดังการสร้างก้อนหินด้วยเวลาที่สั้นกว่ากระบวนการตามธรรมชาติมากนัก เธอหวังว่าเมื่อนำไปจัดวางในพื้นที่บ้าน และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน จะเกิดเป็นประสบการณ์ใหม่ให้แก่ผู้ชม ผลงานชิ้นนี้เชื่อมโยงกับงานสลูปนของพินรี โดยมองหาคุณลักษณะของความเจิบ นิ่ง ซ้ำ และอ่อนนุ่ม ทั้งหมดล้วนเป็นพลังแห่งความเป็นผู้หญิง พลังงานที่หมุนเวียนภายใน แม้ว่ารูปทรงภายนอกจะเป็นทรงเหลี่ยม มีความเป็นก้อน แต่มันยังประกอบด้วยรู องค์กรประกอบภายในที่มีความสำคัญยิ่ง

จิรวงษ์ วงษ์ตระหง่าน

เสียงจากสลูป (2020)

ศิลปินสนใจในลักษณะของรูปทรงของสลูปนที่มีความเชื่อมโยงกับการให้กำเนิด “ชีวิต” จึงนำมาใช้สร้างสรรค์เป็นนกหวีด อันเป็นแหล่งกำเนิด “เสียง” เพื่อสร้างการได้ยินเสียงเรียกที่มาจากสลูปน เพิ่มเติมจากการสัมผัสเพียงแคโดยตาเห็น

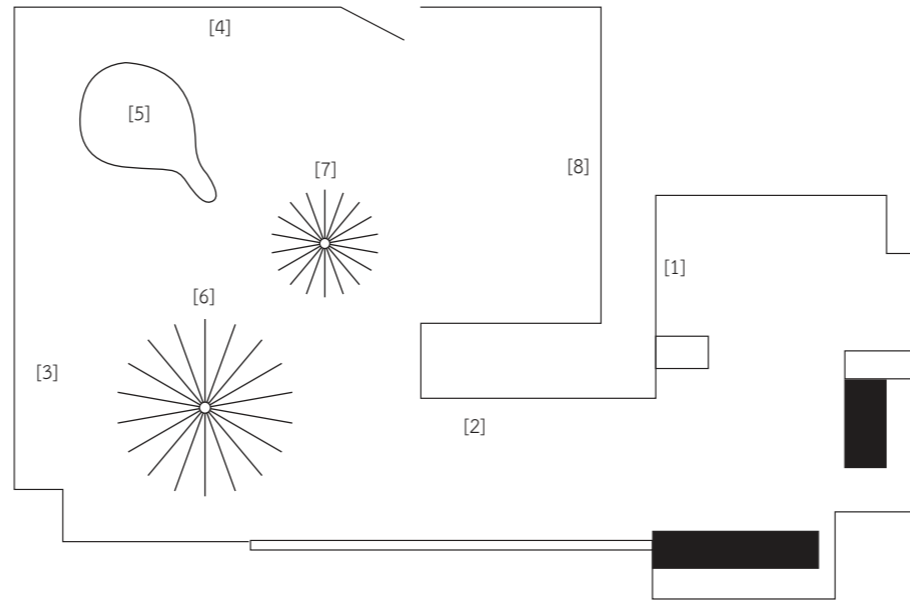
วัลย์รียา เฟิงสว่าง (ดอนหมูติน)

ความว่าง (2020), ความเวียน (2020)

“ความว่าง” เป็นคุณค่าอันหนึ่งที่ได้เกิดขึ้นกับผู้ใด ผู้ที่นั้นยอมพบความสงบ สำหรับศิลปินเตาเป็นตัวแทนของความว่าง เหตุผลหนึ่งเพราะเธอชอบ ไฟ เมื่อก่อไฟต้มน้ำดื่มชา จะเกิดจังหวะที่เรียบง่าย สงบ และสงบ ขณะเดียวกันก็เกิดความปล่อยวางแม้เพียงเกิดขึ้นชั่วขณะ เมื่อเธอมองไปยังไฟในเตาเธอระลึกถึงความตาย เสมือนเห็นไฟที่เผาร่างกาย ความตายที่เกิดขึ้นกับทุกคน รวมไปถึงตัวเราเช่นกัน

“ความเวียน” หรือ วัฏฏะ ผลงานทรงกลมอันเปรียบได้กับโลกใบนี้ โลกที่ทำให้เราทั้งหลายได้เวียนมาบรรจบพบกัน ศิลปินได้รับแรงบันดาลใจจากประเพณีบุญเดือนเก้า โดยชาวอีสานจะห่อข้าวใส่กระทงติดดอกไม้ธูปเทียนนำไป ทำบุญที่วัดให้บรรพบุรุษ ในวันนั้นเองเธอได้ฟังเทศน์เรื่องการโหสิกรรม เรื่องของความแค้น ข้ามภพข้ามชาติ ระหว่างภรรยาหลวงและภรรยาหน้า จนภพภูมิสุดท้ายที่ภรรยาหลวง เกิดเป็นยักษ์ และภรรยาหน้าเกิดเป็นมนุษย์ เมื่อได้รับฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า ทั้งสองจึงได้ขอโหสิกรรมต่อกัน การโหสิกรรมถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องกระทำต่อหน้าเมื่อเป็นมนุษย์ เพื่อตัดวัฏฏะสงสาร และออกจากวนเวียนของชีวิต

Breast Stupa Cookery: the world turns upside down

- [1] *The Affairs of Serving* (2020) Acrylic, pencil on canvas
- [2] *Through the Echoes* (2020) Acrylic, paper on canvas
- [3] *Body Lyrics II* (2020) Acrylic, fabric on canvas
- [4] *Dream Escapes* (2020) Acrylic, pencil, fabric, threads on canvas
- [5] *Breast Stupa Cookery Table* (2020) Stainless steel and Finerglass coated with the patina
- [6] *Breast Stupa Topiary* (2020) Reclaimed wood (Mai Daeng)
- [7] *Breast Stupa Topiary* (2020) Reclaimed wood (Takien Tong)
- [8] *Breast Stupa Cookery Stainless Steel Shelves* (2013) Stainless Steel Shelves designed by Philippe Stouvenot of Transprofil

In collaboration with

งานและซามเซรามิกที่ได้รับการออกแบบและรังสรรค์เพื่อโครงการนี้โดยเฉพาะ ผ่านวิสัยทัศน์ของ อ้อ สุทธิประภา, ดอนหมูติน, InClay, พิม สุทธิคำ และ โม จิรัชย์สกุล

Special thanks

Duriflex

soi sa:m

B R E A S T
S T U P A
C O O K E R Y

THE WORLD TURNS UPSIDE DOWN

Pinaree Sanpitak

10.10.2020 ————— 21.11.2020

NOVA | CONTEMPORARY